

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна

УКРАЇНСЬКЕ СТУДЕНТСТВО У ПОШУКАХ ІДЕНТИЧНОСТІ

Монографія

За ред. В. Л. Арбеніної, Л. Г. Сокурянської

Харків – 2012

УДК 316.74:[37.091.212:303.094.4](477)
ББК 60.54
У 45

Рецензенти:

Астахова В. І. – доктор історичних наук, професор, радник ректора Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія»
Балакірєва О. М. – кандидат соціологічних наук, завідувач відділу моніторингових досліджень соціально-економічних трансформацій «Інститут економіки та прогнозування НАН України», голова правління «Український інститут соціальних досліджень ім. О. Яременка»;
Черниш Н. Й. – доктор соціологічних наук, професор, завідувач кафедри історії та теорії соціології Львівського національного університету ім. Івана Франка, Заслужений діяч науки і техніки України.

*Затверджено до друку рішенням Вченої ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 7 від 24.06.2011 р.)*

Українське студентство у пошуках ідентичності
у 45 монографія / за ред. В. Л. Арбеніної, Л. Г. Сокурянської. – Х. : ХНУ
імені В. Н. Каразіна, 2012. – 520 с.

ISBN 978-966-623-908-5

У монографії на підставі результатів загальноукраїнських досліджень, здійснених кафедрою соціології та соціологічною лабораторією Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, аналізується структура та динаміка соціальної ідентичності різних поколінь студентства України часів незалежності.

Визначаються соціокультурні підстави формування ідентичностей. Аналіз простору соціальних ідентичностей українського студентства здійснюється на тлі доволі докладного соціологічного портрету цієї соціальної групи.

Для науковців, аспірантів, студентів соціологічних та соціогуманітарних дисциплін.

**УДК 316.74:[37.091.212:303.094.4](477)
ББК 60.54**

ISBN 978-966-623-908-5

© Харківський національний
університет імені В. Н. Каразіна, 2012
© Колектив авторів, 2012
© Літвінова О. О., макет обкладинки, 2012

ЗМІСТ

Вступ	9
Розділ 1	
ІДЕНТИФІКАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В СТУДЕНТСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ	22
1.1. Ідентифікація й ідентичність крізь призму концепту «політики ідентичності».....	22
1.2. Сутність, прояви та чинники формування громадянської ідентичності українського студентства	38
1.3. Уявлення про країну як основа громадянської ідентичності	69
1.4. Значення символу «українець»/«українка» в уявленнях українського студентства: між етнічною та громадянською інтерпретаціями	80
1.5. Процес формування етнічної ідентичності українського студентства в сучасних соціокультурних умовах	97
1.6. Значущість і прояви локальної ідентичності студентської молоді	124
1.7. Соціокультурні підстави формування європейської ідентичності українського студентства	137

1.8. Феномен радянської ідентичності українського студентства...	159
1.9. Політико-ідеологічна ідентифікація українського студентства	199
1.10. Релігійні ідентичності в системі соціальних ідентичностей українського студентства	225
Розділ 2	
ЖИТТЄВІ ОРІЄНТАЦІЇ ТА ПРАКТИКИ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА ...	247
2.1. Ціннісна обумовленість громадянської ідентифікації сучасного українського студентства	247
2.2. Моральні орієнтації українського студентства в умовах нестабільного суспільства	303
2.3. Культурні нерівності у відтворенні громадянської ідентичності сучасного студентства	326
2.4. Студентські уявлення щодо відчуття ворожості в сучасній Україні	375
2.5. Міжетнічні стосунки в студентському середовищі як чинник формування сприйняття «Іншого»	387
2.6. Соціальні технології формування толерантності студентської молоді в сучасному університеті	402
2.7. Еміграційні настрої студентства України: вектори, мотиви, зв'язок з ідентичністю	432
2.8. Академічна мобільність сучасного українського студентства: чинники та ризики актуалізації феномену	470
2.9. Життєвий успіх в оцінках сучасного студентства: від суб'єктивного досягнення до стратегії інфантилізму	491
Висновки	511